

GÜMÜŞHANE'Yİ KURTARAN OSMANLI ORDUSU 15 ŞUBAT 1918

S. Vedat Kararslan Arkeolog- Y. Mühendis

Rus Jülyen takvimine göre 26 Ekim 1917, miladi takvime göre ise 8 Kasım 1917 tarihinde Bolşevikler Rusya'da Çar rejimini devirerek iktidara gelmişti. Bu tarihlerde Doğu Karadeniz Bölgesi Rus işgali altındaydı.

Kafkas cephesi ordusunun işgal ettikleri bölgelerde Rus askerleri, Ekim Devriminin verdiği coşku ile üstlerine selam dahi vermiyorlardı. Rus ordusu dağılmıştı.

Rus Ordusu'nun bu karmaşıklığı karşısında Osmanlı III. Ordu Komutanı Vehip Paşa, General Prjevalskiy'e gönderdiği barış mektubu 23 Kasım 1918 tarihinde Gürcistan'da **Ertoba** adlı gazetede yayımlanır. [1]

Ekim Devrimi'ne en fazla merhameti Osmanlı'nın gösterdiğini ifade eden Rus görüşlerine karşın Osmanlı ile bolşevik Rusya'sı arasında '**ilhaksız ve tazminatsız**' bir barış görüşmesi yapılmak üzere Erzincan'da bir mütareke yapılmak üzere iki ülke arasında mutabakata varılır.

Viktor Tevzeia başkanlığında Albay Smirnov, köylüler merkezinden Arşak Cemalyan, Kafkasya Askeri Karargahından Albay Berzenguri 29 Kasım 1917 tarihinde trenle yola çıkarlar. Heyete Erzurum'dan Tuğgeneral Vişinsky' de katılacaktır. Osmanlı Heyetini III. Ordu Kurmay Başkanı Ömer Lütfi Bey, Harekat Şubesi Müdürü Binbaşı Hüsrev Bey ve Yakub Bey temsil ediyordu.

Rus askerleri şimdi Kasım 1914 tarihinde girdikleri Osmanlı topraklarından neredeyse 1.5 yıl sonra 19 Temmuz 1916 tarihinde işgal ettikleri Gümüşhane'den (ve Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu) 18 Aralık 1917 tarihinde imzalanan Erzincan

Mütarekesi maddeleri uyarınca kendi ülkelerine dönüyorlardı.

Ancak Rusya'nın iç karışıklığının yanı sıra bu geri çekilme ile birlikte de Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Gümüşhane, Trabzon, Bayburt illerinde de ateşkes rağmen hala bir karmaşa hakimdir.

Rus zırhlı süvari askerlerinden oluşan **plaston** (ing: plastron, göğüslük) tugayları silah ve mühimmatı bazen para karşılığında bazen de gönüllü olarak buldukları yerlere bırakıyorlar ya da yerli çetelere bırakıyorlardı.

Vehip Paşa'nın komutanı olduğu Osmanlı III. Ordu Komutanlığı'na bağlı 2. Kafkas Kolordu Komutanlığı yeniden düzenlenmişti ve **Yakub Şevki (Sübaşı)** mütareke görüşmelerinden önce 10 Ağustos 1917 tarihinde Kolordu komutanlığına atanmıştı. Rusların çekilmesi bıraktıkları mühimmatlar ile yerli çeteler tarafından bir müslüman Türk katliamı olacağını haber alan III. Ordu Komutanı **Vehip Paşa** komutasında; (üst resim Vehip Paşa Enver Paşa ile birlikte)

YAKUP ŞEVKİ PAŞA

Van-Bayezid istikametine Ali İhsan (Sabis) Paşa'nın 4. Kolordusu, Erzincan-Erzurum-Sarıkamış istikametine Kâzım Karabekir'in 1. Kafkas Kolordusu, Karadeniz'e kadar olan bölgede ise Bayburt, Gümüşhane, Trabzon istikametine Yakup Şevki (Subaşı) Paşa'nın 2. Kafkas Kolordusu, hareketleri yapılacaktır.

III. Ordu'nun karargahı Sivas'ın Suşehri ilçesi idi.

Harbiye Nazırı Enver Paşa, 5 Şubat 1918 tarihinde Erzincan Mütarekesi koşullarının ortadan kalktığını ilan ederek bu mütarekenin geçersiz olduğunu ve Osmanlı III. Ordusu'na ileri hareket emrini vermişti.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Erzurum-Bayburt-Gümüşhane üzerinden Karadeniz'e ulaşımını önlemek üzere Osmanlı Ordusu'nun Kop Dağı direnişine rağmen ve Erzurum'un 16 Şubat 1916 tarihinde işgal edilmesi üzerine III. Ordu Komutanlığı'na getirilen **Vehip Paşa**, bu kez önce Osmanlı'nın Doğu Bölgesinde 1914 yılı sınırlarına daha sonra da 1877 yılı sınırlarına yeniden kavuşmak üzere ileri harekate başlamıştı.

Torul 14 Şubat, Gümüşhane 15 Şubat tarihlerinde Karadeniz Bölgesi'nde kurtuluşu ilk yaşayan beldeler olmuştu.

Sonra Kelkit (17 Şubat), Bayburt (21 Şubat), Trabzon (24 Şubat) ve Erzurum (12 Mart)

Bir Salı günü [3] işgal edilen Gümüşhane'ye 15 Şubat 1918 tarihinde bir mübarek Cuma günü Türk Ordusu girmişti.

Mondros Mütarekesi ile silahsızlandırılan ve terhis edilen Osmanlı Ordusu içinde

silahlarını bırakmayan III. Ordunun kutlu komutanları Mütareke maddelerine bağlı olarak yeni bir işgali önledikleri gibi Anadolu'da başlayan Milli Mücadele ışığının yakıldığı 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıkan **Mustafa Kemal Paşa'nın** öncülüğünde **Erzurum, Sivas Kongreleri'nin** de yapılmasının yolunu açtılar. **Bütün şehitlerimize Allah rahmet eylesin.**

KAYNAK: ARKEOTEKNO

[1]

<https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/I.-D%C3%9CNYA-SAVA%C5%9EINDA-KAFKAS-D0%C4%9EU-CEPHES%C4%B0-ULUSLARARASI-SEMPOZYUMU1.pdf>

[2]

https://auzefalmsstorage.blob.core.windows.net/auzefcontent/ders1/birinci_dunya_savasi_tarihi_1914_1918/12/index.html

[3] Gümüşhane 1933 yılında pazarı olmayan iller arasında iken halen Salı günleri şehir pazarı kurulur. Türkiye'de Salı günü Pazar kurulması %8 oranı gibi küçük bir değerdir. Gümüşhane'de Salı günü pazarın kurulmasının bu tarihsel olay ile bir ilişkisinin olması gerekir.

<https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/TUN%c3%87EL-Harun-GELENEKSEL-T%c4%b0CARET-MEK%c3%82NI-OLARAK-T%c3%9cRK%c4%b0YE%e2%80%99DE-HAFTALIK-PAZARLAR.pdf>

[4] <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1484032825.pdf>

[5] <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9913>

AKTİF KAYNAK LİNK:

http://www.arkeotekno.com/pg_440_gumushaneyi-kurtaran-osmanli-ordusu-15-subat-1918